

Norbert Wildermuth analyserer i sin artikkel 'Miss World Going 'Deshi'', hvorledes den indiske Miss World Konkurrence i 1996 præsenteres for publikum. Mediebegivenheden skal ifølge Wildermuth ses som en 'glocaliseringsproces' og ikke som en lokal reaktion mod globalisering. Wildermuth introducerer som eneste bidragsyder begrebet 'hybrid' til at beskrive resultatet af udbredelsen af en global genre, som får et stærkt nationalt præg.

Sidst, men ikke mindst stiller Klaus Bruhn Jensen i artiklen 'Communicating Models: The Relevance of Models for Research on the Worlds of the Internet' spørsmål ved, om man kan bruge eksisterende kommunikationsmodeller til begrebsliggørelse af nye globaliserede medier som Internettet: "How could anyone hope to model the Internet?" (s. 285). Bruhn Jensen har på trods af svarets kompleksitet konstrueret en model, som dækker både vores mentale modeller af verden samt vores meningsdannelsesprocesser i interaktivitet med det verdensomspændende net. Modellens empiriske anvendelighed må komme an på en prøve.

Artiklerne har således forskellige empiriske og teoretiske foci, men giver et rigt indblik i komplekse processer i medierede møder mellem det globale og det lokale. Artiklerne er velskrevne og kan med stor nytte bruges i undervisning samt læses af mediepraktikere, forskere og studerende, som har interesse for mediernes rolle i et global(isere)t samfund.

Lisbeth Clausen
Lektor, Ph.D.

Institut for Interkulturel Kommunikation
og Ledelse
Copenhagen Business School

Nete Nørgaard Kristensen:
Journalister og kilder – slinger i valsen?
Århus: Forlaget Ajour/CFJE, 2004,
315 sider.

I *Deciding what's News* (1980) sammenligner den amerikanske sosiologen Herbert Gans relationen mellem kilder og journalister med en dans. Det trengs to i en tango, men bare en av partene kan føre. Denne metaforen har inspirert Nete Nørgaard Kristensen til en spørrende tittel på sin nye bok, *Journalister og kilder – slinger i valsen?*

Boken bygger på hennes Ph.D.-avhandling med samme tittel fra 2003, men er forkortet og omarbeidet. Studien er altså i utgangspunktet en vitenskapelig avhandling, men endringene gjør den utvilsomt lettere tilgjengelig for et bredere publikum, inkludert de som står i fokus for undersøkelsen, journalistene.

Bokens hovedemne er interaksjonen mellom journalistene og deres kilder, og det empiriske datagrunnlaget er i første rekke en survey blant danske journalister. Forfatteren drøfter spesielt forandringer i forholdet mellom journalister og kilder i en tid, hvor kildene stadig profesjonaliserer sitt samspill med mediene. Stikkord som spin, strategisk kommunikasjon og plantede lekkasjer (sentrale momenter i den populære danske film *Kongekabalen*) har i flere år både stått sentralt i internasjonal medieforskning og i den offentlige debatten om journalistikkens utvikling.

Boken er inndelt i åtte kapitler. Det første kapitlet gir en kortfattet (og relativt elementær) orientering om sentrale begreper som agenda-setting, priming og framing, først og fremst som en bakgrunn for å forstå journalistenes og kildenes kamp om mediedagsordenen. Det andre kapitlet, også det teoretisk orientert, går nærmere inn på mediens roller i samfunnet og journalistiske nøkkelbegreper for samspillet med kildene. Deretter følger noen kapitler (3-5), hvor surveydataene om journalistenes syn på relasjonene til kildene presenteres og drøftes. Kapittel 6 omhandler kulturjournalistikken spesielt og skiller seg fra de andre, fordi det også dras veksler på mer utdypende, kvalitative intervjuer med journalister/redaktører og representanter for PR-aktører i bransjen. Kapittel 7 omhandler journalister som profesjonelle kilder, dvs. tendensene til at journalister opererer på 'begge sider av bordet', slik at de dels er representanter for nyhetsinstitusjonen, dels arbeider som informatører. I det avsluttende kapitlet drøfter Nørgaard Kristensen de utfordringene kildenes profesjonalisering innebærer for journalistikken, hun tar opp tendenser til journalistiske selvbedrag og gir til slutt noen normative synspunkter og løsningsforslag.

Bokas fremste styrke er etter mitt syn, at forfatteren har en bred, teoretisk oversikt over sitt emne, hun kjenner den internasjonale forskningslitteraturen på feltet meget godt og kan nettopp derfor begrense referanser og litteraturhenvisninger til det, som er relevant for hennes eget forskningsprosjekt. Her finnes ikke spor av unødvendig og abstrakt teoretisering ('se så mye jeg har lest'-syken), og hun evner samtidig i den empiriske analysen, så

langt dataene rekker, å utdype de perspektivene, som innledningsvis trekkes opp.

Et av de mest interessante kapitlene er etter mitt syn det, som omhandler kulturjournalistikken, kanskje fordi hun i tillegg til surveydata også utnytter utdypende intervjuer. Et sentralt spørsmål er, om dette journalistikkfeltet dreier seg om kritisk kulturformidling eller er et medløperi, der journalisten ser seg som kulturaktørens (kildenes) representant. Konklusjonen er, at journalistikkens tradisjonelle, normative rolleideale, det å være en uavhengig, kritisk, granske instans på vegne av allmennheten, er kraftig nedtont, dels fraværende på kulturområdet. Stort sett er det deler av *anmeldelsene*, som fortsatt representerer en kritisk tradisjon. På kulturnyhetsfeltet er promoteringen blitt det sentrale.

Et annet sentralt tema er det faktum, at en del journalister på samme tid fungerer både som informatører og PR-folk. Dette er en kjent problemstilling i mange land, men kanskje spesielt akutt i Danmark, der journalistenes fagforbund i en viss grad organiserer begge grupper, altså både klassiske nyhetsjournalister og 'kommunikatører' som 'produserer medieinnhold' på oppdrag for organisasjoner, departementer og bedrifter. I Norge og Sverige er den sistnevnte gruppen utelukket fra det journalistfaglige selskap. Nørgaard Kristensen drøfter de lojalitetskonfliktene dette kan føre til for de, som har flere hatter på, og for et forbund som organiserer begge yrkesgrupper. Hennes survey viser imidlertid, at bare litt over ti prosent av journalistene (som har svart) har slike doble roller i dag. I tillegg har en tredjedel av journalistene tidligere arbeidet med informasjon og PR, og de fleste av disse var ikke fast ansatt, men jobbet freelance eller med begrensede oppgaver. Dette er imidlertid ikke den eneste faglige cocktail i mediebransjen. Journalister fungerer også til tider som politikere (ikke minst som politikeres rådgivere og spin doktorer) og andre tar oppdrag som verter for gameshows og talkshows med en mer underholdningspreget karakter. En journalistikk, som utelukkende legger vekt på fagets metoder og blikket for 'den gode historie', vil være dårlig rustet til å ivareta de integritetsproblemene, disse rolleblandingene skaper.

I avslutningskapitlet presenterer så forfatteren sine egne løsningsforslag, som i første rekke er knyttet til de skjerpete kildekritiske krav, som må stilles til journalistene i en tid, der medialiseringens kunster beherskes av de fleste institusjonelle aktører og eliter. Det er ikke kildene, som 'slingrer i valsen

med medierne', det er i første rekke journalistene, som har behov for å forbedre sine dansetrinn.

Nørgaard Kristensen har altså skrevet en viktig bok. Studiens viktigste svakheter er i første rekke to forhold. Det ene problemet gjør hun selv oppmerksom på. Relasjonene mellom journalister og kilder belyses overveiende gjennom meningsytringer og opplysninger fra den ene part, journalistene. Kapitlet om kulturjournalistikk er det eneste unntaket. Drøftingen av de institusjonelle aktørens mediestrategier henviser i praksis til sekundærkilder. Den andre åpenbare svakheten er det store frafallet i surveyen. Nørgaard Kristensen har selvsagt rett i, at hennes undersøkelse ikke er den eneste, som rammes av journalisters motvilje mot fylle ut spørreskjemaer, men hun dokumenterer ikke, at et frafall på rundt 70 prosent (som i de fleste sammenhenger må kalles katastrofalt høyt) ikke har ført til skjevheter, som påvirker resultatet på viktige områder, for eksempel slik at de mest aktive PR-journalistene kan være sterkt underrepresentert. Datamaterialet (med dets begrensinger) er i tillegg lite utnyttet, det er mest frekvenstabeller, som publiseres og i enkelte av dem er basis for prosentueringen (N) ikke oppgitt. En av de få krysstabellene, som finnes (s. 115), er dessuten laget på en måte, som gjør den svært vanskelig å forstå.

Når det er sagt, litt ekstra ros: Nete Nørgaard Kristensen skriver klart, framstillingen og redigeringen av stoffet gjør det lett å lese, og hennes mange konkrete eksempler og litteraturhenvisninger som egne 'blokker' i teksten fungerer utmerket. Dette er et arbeid, som også bør kunne bli både lærebok og kurslitteratur.

Sigurd Allern
Professor i journalistikk
Institutt for medier og kommunikasjon
Universitetet i Oslo

Mark Ørsten:
Transnational politisk journalistik.
Dansk EU-journalistik 1991 – 2001.
Skriftserie for journalistik på RUC, 2004,
468 sider.

Doktorsavhandlingen *Transnational politisk journalistik* är ett brett anlagt arbete; dock inte så brett som huvudtiteln antyder. Den handlar, som framgår av undertiteln, om dansk EU-journalistik.